

Sophia

CHRIS WARING

AN EQUATION FOR EVERY OCCASION

ทุกสถานการณ์ชีวิต
พิชิตได้ด้วยสมการ

เมื่อชีวิตเปรียบเสมือนการผจญภัยอันเหนือความคาดหมายและไร้ขีดจำกัด
คณิตศาสตร์เท่านั้นคือเข็มทิศที่จะนำทางให้คุณฝ่าฟันไปถึงจุดหมายได้อย่างปลอดภัย

Sophia

An Equation for Every Occasion

ทุกสถานการณ์ชีวิต
พิชิตได้ด้วยสมการ

Chris Waring

เขียน

วิสสิกา นวประกาย

แปล

155014 ดัชนีการทบทวน

ทุกสถานการณ์ชีวิตพิชิตได้ด้วยสมการ
An Equation for Every Occasion

Sophia

ในเครือบริษัทอมรินทร์ คอร์เปอร์เรชั่นส์ จำกัด (มหาชน)

378 ถนนชัยพฤกษ์ (บรมราชชนนี) เขตตลิ่งชัน กรุงเทพฯ 10170

โทรศัพท์ 0-2422-9999 ต่อ 4964, 4969 E-mail: info@amarin.co.th

www.amarinbooks.com   **@amarinbooks** **Sophia Publishing**

Copyright © Michael O'Mara Books Limited 2020

Designed and typeset by Design23

Illustrations by Neil Williams

สื่อดิจิทัลนี้ให้บริการดาวน์โหลดสำหรับผู้รับบริการตามเงื่อนไขที่กำหนด therein
การทำซ้ำ ดัดแปลง เผยแพร่ ไม่มีวิธีใดๆ นอกเหนือจากเงื่อนไขที่กำหนด
ถือเป็นความผิดอาญาตาม พรบ.ลิขสิทธิ์ และ พรบ.ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์

เลขมาตรฐานสากลประจำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ 978-616-18-8522-9

เผยแพร่ครั้งแรก พฤศจิกายน 2568

เจ้าของ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา บริษัทอมรินทร์ คอร์เปอร์เรชั่นส์ จำกัด (มหาชน)
กรรมการผู้อำนวยการใหญ่ ศิริ บุญพิทักษ์เกศ • กรรมการผู้จัดการ อุษณีย์ วิรตกพันธ์
รองกรรมการผู้จัดการ ศศกร วัฒนาสุทธีวงศ์ • ที่ปรึกษา งามอาจ จิระอร
ที่ปรึกษากลุ่มนอนฟักขัน มณฑิรา ภูพาน้ำ • บรรณาธิการ พิมพ์พัชญ์ ทิพย์วรภัทร์
บรรณาธิการต้นฉบับ อภิรดา มีเดช • ผู้จัดการฝ่ายการผลิต อมรลักษณ์ เขยกลิน
ศิลปกรรมปก สิริพงษ์ กิจวัตร • ออกแบบรูปเล่ม เกติทิบูล โหมดตาต
คอมพิวเตอร์ นงนุช ศรีสุขโข • พิสูจน์อักษร ณิชฐรี คุณเรจา, ปริญดา สร้อยคำ

คำนำสำนักพิมพ์

เพราะสำนักพิมพ์ Sophia เชื่อว่าการเรียนรู้ไม่ได้จำกัดอยู่แค่ในตำรา แต่ควรเป็นเครื่องมือที่สามารถนำมาใช้เพื่อทำความเข้าใจและจัดการกับโลกที่เราอยู่อาศัย

เราจึงตกหลุมรักหนังสือที่ดูเหมือนจะเรียบง่าย ทว่าแสนน่าทึ่งเล่มนี้

หนังสือที่เปิดเผยความงดงามและพลังของสมการอย่างที่ไม่เคยมีใครทำมาก่อน

หนังสือที่จะเปลี่ยนความเชื่อดั้งเดิมๆ ที่หลายคนมีต่อตัวเลขและสมการ ให้กลายเป็นการประจักษ์ว่า คณิตศาสตร์คือสิ่งมหัศจรรย์ในทุกแง่มุมของชีวิตที่น่าอัศจรรย์

ผู้เขียน คริส วาริง แสดงให้เราเห็นถึงความจริงข้อนี้ด้วยความเชี่ยวชาญอันเป็นเอกลักษณ์ ทั้งในฐานะศิษย์เก่าจาก Imperial College, London ซึ่งเป็นสถาบันระดับโลกด้านวิศวกรรมเครื่องกล และในฐานะอาจารย์ผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการถ่ายทอดความรู้ให้กับนักเรียนทุกระดับ

An Equation for Every Occasion ทุกสถานการณ์ในชีวิตพิชิต
ได้ด้วยสมการ ไม่ได้นำเสนอแค่ทฤษฎี แต่จะพาคุณไปสู่การเดินทาง
ที่น่าตื่นตาตื่นใจเพื่อพิสูจน์ให้เห็นถึงพลังที่แท้จริงของคณิตศาสตร์
บางตัวอย่างที่ผู้เขียนยกมานั้นอาจดูสุดโต่งเหนือจริง แต่นั่นคือการ
นำเสนออย่างสนุกสนานและชาญฉลาดเพื่อแสดงให้เห็นว่าหลักการ
ทางคณิตศาสตร์นั้นไม่ได้เป็นแค่เรื่องของนักวิชาการในห้องทดลอง
แต่เป็นทักษะที่สามารถนำมาใช้ได้จริง

เมื่ออ่านหนังสือเล่มนี้จบ หัสนคติของคุณที่มีต่อวิชา
คณิตศาสตร์จะเปลี่ยนไปอย่างสิ้นเชิง จากความยุ่งยากจะกลายเป็น
ความสนุก จากความน่าเบื่อจะกลายเป็นความท้าทายที่น่าค้นหา
แต่ละเหตุการณ์ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเล็กน้อยอย่างการเลือกซื้อของ หรือ
เรื่องใหญ่ระดับจักรวาลและดวงดาว ล้วนมีจุดเชื่อมโยงอันเหนือ
ความคาดหมายที่รอให้คุณค้นพบ

และคุณจะได้เข้าใจอย่างลึกซึ้งว่าทุกเรื่องราวในชีวิต ล้วนมี
คณิตศาสตร์ซ่อนอยู่

Sophia

สารบัญ

บทนำ		1
บทที่ 1	เกิดมาเพื่อลูฟวร์	16
บทที่ 2	โพนโฮม	29
บทที่ 3	วิกฤติขอมบี้ล้างโลก!	38
บทที่ 4	ง่ายเหมือนกินพาย	51
บทที่ 5	กระดุกเจ้าปัญหา	62
บทที่ 6	รถไฟขบวนสุดท้ายจากกวลาตีวอสตอค	69
บทที่ 7	กล้องพร้อม ไฟพร้อม แอ็กชั่น!	80
บทที่ 8	มีคำดังทงบนฟ้า	91
บทที่ 9	มือชู้ตสามแต้ม	97
บทที่ 10	เดินสับ ๆ	106

บทที่ 11	สมการรูบ์ชีฟ	117
บทที่ 12	การกัฏกัฏกลางอวกาศ	130
บทที่ 13	สองเท่าหรือกลับบ้านมือเปล่า	146
บทที่ 14	พืกัเดพาะ	159
บทที่ 15	งานจับมือ	171
บทที่ 16	จัดผังกันั้น	180
บทที่ 17	สมการดัมไ	188
บทที่ 18	ยูโกเปียไฟฟ้า	198
	อภิธานศัฟ	208

บทนำ

หากพูดถึงสมการและสูตร หลายคนน่าจะคุ้นเคยกันดีจากวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ที่โรงเรียน แต่หลังจากคุณเข้าใจมันมากพอจะสอบให้ผ่านแล้ว มันก็อาจไปนอนนิ่งอยู่ในชอกลึกของความทรงจำ คุณหลงลืมมันและดูเหมือนจะไม่สำคัญสำหรับชีวิตวัยผู้ใหญ่ อีกต่อไป ท้ายที่สุดคุณใช้แค่การคำนวณพื้นฐานในชีวิตประจำวัน และกระทั้งในยามคับขันสุด ๆ (อย่างลืมดาท์ก่อนเงินเดือนออก) คุณยังมีเครื่องคิดเลขในมือถือให้ใช้ หากมีสมการไหนที่จำเป็นต้องใช้จริง ๆ ก็น่าจะมีแอปพลิเคชัน สเปรดชีต หรือซอฟต์แวร์สักตัวที่ช่วยคำนวณได้ แล้วจะมีเหตุผลอะไรให้คุณอยากย้อนกลับไปยุ่งกับเจ้าสิ่งน่าปวดหัว ไร้ประโยชน์ และดูเหมือนไม่จำเป็นพวกนี้อีกเล่า

เท่าที่รู้ จักรวาลของเราเหมือนจะดำเนินไปตามกฎเกณฑ์บางอย่างที่เรียกว่าวิทยาศาสตร์ และเขียนด้วยภาษาคณิตศาสตร์ ซึ่งในภาษานี้กฎต่าง ๆ ล้วนเป็นสมการ ไม่ว่าจะเป็นการก่อตัวของกาแล็กซีหรือรูปแบบระบบนิเวศของเด็กสักคน ทุกสิ่งทุกอย่างต่างเป็นผลลัพธ์จากสมการทั้งสิ้น ไม่ว่าคุณจะชอบหรือไม่ ไม่ว่าคุณจะเป็นคนประเภทที่ทำตามสัญชาตญาณ หรือเป็นคนเจ้าระเบียบ และใส่ใจรายละเอียด ทุกแง่มุมในชีวิตคุณล้วนควบคุมโดยสมการ พวกมันมีอำนาจเหนือสิ่งที่เกิดขึ้นรอบตัวคุณ โดยไม่สนใจด้วยซ้ำ

ทุกสถานการณ์ชีวิตพิชิตได้ด้วยสมาธิ

ว่าคุณเข้าใจมันหรือเปล่า ดังนั้นนี้อาจถึงเวลาที่เราควรสร้างความคุ้นเคยกับโลกของคณิตศาสตร์ให้มากขึ้นแล้วก็ได้

แน่นอนว่านอกจากสมาธิจะช่วยคำนวณระยะห่างที่ปลอดภัยในการขับรถเพื่อหลีกเลี่ยงอุบัติเหตุในชั่วโมงเร่งด่วน มันยังมีประโยชน์มากในสถานการณ์สำคัญกว่านั้น เช่นในกรณีที่สิ่งนั้นน่าเป็นห่วงกว่าเบี้ยประกันของคุณ ลองจินตนาการว่าแทนที่คุณต้องเดินทางไปออฟฟิศเพื่อจัดการงานเอกสารให้เจ้านายสุดเนี้ยบเข้าวันนี้ คุณกลับได้รับมอบหมายให้สกัดกันข้อความล่าสุดจากสิ่งมีชีวิตต่างดาว หรือต้องหยุดยั้งเหตุการณ์น้ำมันรั่วไหลครั้งใหญ่ในมหาสมุทรแปซิฟิกก่อนจะกลายเป็นวิกฤติระดับนานาชาติ คุณจะได้เห็นว่ามีแค่สถานการณ์สำคัญระดับโลกและมีความอ่อนไหวทางการทูตก็ยังคงพึ่งพาสมาธิอันแสนเรียบง่ายเหล่านี้ คณิตศาสตร์คือกลไกขับเคลื่อนโลก และการพัฒนาความรู้ด้านคณิตศาสตร์ของเราเองจะช่วยขับเคลื่อนเทคโนโลยีให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น และอาจถึงขั้นช่วยโลกให้รอดพ้นวิกฤติพลังงานที่กำลังคุกคามสิ่งมีชีวิตได้เลย!

แต่ก่อนจะไปถึงการช่วยชีวิตคนด้วยคณิตศาสตร์ มาเริ่มต้นด้วยพื้นฐานกันก่อน คุณต้องใช้มันแน่ๆ ถ้าอยากอ่านหนังสือเล่มนี้ไปจนจบโดยยังตามเรื่องได้ทัน

เราทุกคนต่างต้องการความช่วยเหลือเรื่องคณิตศาสตร์กันทั้งนั้น แม้แต่อัจฉริยะอย่างไอแซก นิวตัน และอัลเบิร์ต ไอน์สไตน์ ยังเคยมีช่วงเวลาที่ยากลำบากเมื่อต้องอธิบายแนวคิดของตัวเองด้วยคณิตศาสตร์ และทั้งคู่ก็ได้รับความช่วยเหลือและคำแนะนำจากนักคณิตศาสตร์เช่นกัน แม้ว่าผมจะไม่ได้ช่วยคุณตอนอ่านหนังสือเล่มนี้อยู่ตรงหน้า แต่ผมได้เขียนสรุปสั้นๆ เกี่ยวกับสิ่งที่คุณอาจลืมนำตั้งแต่เรียนจบ ซึ่งจะมีประโยชน์มากสำหรับทำความเข้าใจเนื้อหาในเล่มนี้ คุณอาจเลือกข้ามส่วนนี้ไปก่อนได้เลย อยู่ที่ระดับความมั่นใจ

ทางคณิตศาสตร์ของคุณ แล้วค่อยย้อนกลับมาอ่านอีกที่ตอนที่เริ่มรู้ตัว
ว่า คุณอาจประเมินความสามารถตัวเองไว้สูงเกินไป

ลำดับการดำเนินการ

ทุกครั้งที่เจอการคำนวณหลายอันต่อกัน หรือที่นักคณิตศาสตร์เรียกว่า
การดำเนินการ จะมีลำดับความสำคัญไม่เท่ากัน คณิตศาสตร์
ไม่เหมือนกับภาษาเขียนตรงที่ไม่จำเป็นต้องทำจากซ้ายไปขวาเสมอไป
แต่ดำเนินการแต่ละประเภทตามลำดับที่เฉพาะเจาะจง ลำดับความ
สำคัญนี้มักเรียกกันด้วยตัวย่อว่า BIDMAS

วงเล็บ (Brackets)

เลขชี้กำลัง (Indices)

การหาร (Division)

การคูณ (Multiplication)

การบวก (Addition)

การลบ (Subtraction)

ยกตัวอย่างเช่น $5 - 3 + (2 \times 8) \div 4^2$ นับว่ามีครบทั้งหกองค์ประกอบ
ของ BIDMAS เริ่มต้นที่วงเล็บ จะเห็นว่า $2 \times 8 = 16$ ดังนั้น
การคำนวณจะกลายเป็น

$$5 - 3 + 16 \div 4^2$$

ทุกสถานการณ์ชีวิตพิชิตได้ด้วยสมการ

ต่อไปคือเลขชี้กำลัง ซึ่งเรียกอีกอย่างว่ากำลัง ที่จะเห็นอยู่เหนือเลข 4 โดย 4^2 หมายถึง 4 คูณกับตัวมันเอง และ $4 \times 4 = 16$ ดังนั้น

$$5 - 3 + 16 \div 16$$

ต่อไปคือการหาร และ $16 \div 16 = 1$ ดังนั้นการคำนวณจะกลายเป็น

$$5 - 3 + 1$$

บวก -3 กับ 1 เข้าด้วยกันได้ -2

$$5 - 2$$

สุดท้ายเหลือเพียงการลบเลขธรรมดา นั่นคือ

$$5 - 2 = 3$$

การตัดทอนเศษส่วน

เศษส่วนที่สมมูลกันเป็นแนวคิดสำคัญที่บอกว่าเศษส่วนอาจมีค่าเท่ากันได้ แม้ว่าตัวเลขจะต่างกัน เช่นเรารู้ว่าเศษหนึ่งส่วนสองเท่ากับเศษสองส่วนสี่

$$\frac{1}{2} = \frac{2}{4}$$

โดยปกติแล้วเราจะเขียนเศษส่วนให้อยู่ในรูปเศษส่วนอย่างต่ำ ซึ่งหมายถึงการใช้ตัวส่วน (เลขข้างล่าง) เป็นเลขน้อยที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ โดยที่ตัวเศษ (เลขข้างบน) ยังเป็นจำนวนเต็ม หากผมไม่รู้ว่ เศษสองส่วนสี่เท่ากับเศษหนึ่งส่วนสอง ผมสามารถตัดทอนมันได้โดย มองหาเลขที่นำมาหารทั้งตัวเศษและตัวส่วนได้ลงตัว สำหรับเศษสอง ส่วนสี่ เลขที่ว่่านั้นคือ 2 เพราะสามารถหารทั้ง 2 และ 4 ได้ลงตัว ถ่านำ 2 มาหารทั้งคู ค่าของเศษส่วนจะไม่เปลี่ยนไป แต่อยู่ในรูปที่ง่ายขึ้น ถ่าผมมีเศษแปดส่วนสิบสอง ผมสามารถหารด้วย 2 หรือ 4 ก็ได้ ผมจะเลือกใช้ตัวที่มากกว่า เพราะทำให้เศษส่วนอยู่ในรูปเศษส่วนอย่างต่ำ

$$\frac{8}{12} = \frac{8 \div 4}{12 \div 4} = \frac{2}{3}$$

เมื่อไม่มีตัวเลขใดที่หารทั้ง 2 และ 3 ได้ลงตัวอีกแล้ว งานของเรา จึงจบเพียงเท่านี้

กำลังและราก

เราได้อเห็นตัวอย่างของกำลังในหัวข้อลำดับการดำเนินการไปแล้ว กำลังเป็นวิธีการเขียนแบบย่อเพื่อแสดงว่าตัวเลขถูกคูณกับตัวมันเอง ไปถึงกี่ครั้ง ตัวอย่างเช่น ผมสามารถเขียน $3 \times 3 \times 3 \times 3 \times 3$ เป็น 3^5 โดย 3^5 เท่ากับ 243 ซึ่งเป็นคนละเรื่องกับ $3 \times 5 = 15$ ที่มักถูกเข้าใจผิดบ่อยๆ เมื่อพูดถึงกำลัง

ทุกสถานการณ์ชีวิตพิชิตได้ด้วยสมการ

ส่วนรากตรงข้ามกับกำลัง เราคงคุ้นเคยกับรากที่สองมากที่สุด นั่นคือการทำตรงข้าม หรือในทางคณิตศาสตร์เรียกว่าผกผัน กับการ ยกกำลังสอง (คูณกับตัวเองหนึ่งครั้ง) ยกตัวอย่างเช่น

$$8^2 = 8 \times 8 = 64$$

$$\sqrt{64} = 8$$

ผมนำ 8 ไปยกกำลังสอง แล้วหารากที่สองของผลลัพธ์ที่ออกมา ผมก็จะกลับไปยังจุดตั้งต้น เช่นเดียวกับที่สามารถยกกำลังเลขตัวอื่นที่ไม่ใช่ 2 ได้ ผมยังหาคำรากอื่นๆที่ไม่ใช่แค่รากที่สองได้เช่นกัน เช่น ถ้านำ 8 ไปยกกำลังสามจะได้

$$8^3 = 8 \times 8 \times 8 = 512$$

$$\sqrt[3]{512} = 8$$

แก้สมการ

พูดง่ายๆ สมการคือปัญหาเกี่ยวกับตัวเลขที่หายไป ตัวอย่างเช่น ถ้าบอกว่าตัวเลขของผมคูณด้วย 4 แล้วบวกด้วย 3 จะเท่ากับ 13 คุณสมารถหาตัวเลขของผมได้ไหม เราสามารถใช้พีชคณิตเพื่อเขียนปัญหานี้ให้กระชับขึ้น ถ้ากำหนดให้ตัวเลขลึกลับของผมแทนด้วยตัวแปร y ผมจะเขียนประโยคนี้ได้เป็น

$$4 \times y + 3 = 13$$

เพื่อความกระชับและไม่ให้เครื่องหมายคูณสับสนกับตัว x เราจึงย่อ $4 \times y$ ให้เหลือแค่ $4y$

$$4y + 3 = 13$$

เพื่อแก้สมการนี้เราต้องเริ่มต้นที่ผลลัพธ์ แล้วทำตรงข้ามกับการดำเนินการแต่ละตัวย้อนลำดับกลับไปเพื่อหาค่าที่ไม่รู้ อย่างกรณีนี้เริ่มจากการนำ 13 ไปลบด้วย 3 แล้วค่อยหารด้วย 4

$$y = (13 - 3) \div 4$$

สังเกตว่าผมใส่วงเล็บครอบการลบไว้ เพื่อแสดงว่าเราต้องลบก่อน ไม่ใช่หารอย่างที่ BIDMAS บอกให้ทำ ดังนั้น

$$y = (13 - 3) \div 4$$

$$y = 10 \div 4$$

$$y = 2.5$$

แก้สมการเรียบร้อยแล้ว! อีกวิธีหนึ่งที่ไว้ใช้แก้สมการคือการดำเนินการผกผันทีละขั้น วิธีนี้จะเป็นประโยชน์เมื่อค่าที่ไม่รู้ปรากฏมากกว่าหนึ่งตำแหน่งในสมการ

$$3a + 6 = 7a - 2$$

ทุกสถานการณ์ชีวิตพิชิตได้ด้วยสมการ

เช่น ถ้าผมบวก 2 เข้าไปทั้งสองข้างของสมการ เท่ากับว่าได้กำจัด -2 ทางด้านขวาออกไป สมการจะกลายเป็น

$$3a + 8 = 7a$$

จากนั้นลบ $3a$ ออกทั้งสองข้าง

$$8 = 4a$$

และขั้นสุดท้าย หารทั้งสองข้างด้วย 4 ก็จะได้คำตอบที่ถูกต้องออกมา

$$2 = a$$

วิธีนี้ใช้ได้ดีมากกับสมการเชิงเส้นข้างต้น ซึ่งตัวแปรที่ไม่ทราบค่า ไม่ได้ถูกยกกำลัง แต่ถ้าเป็นสมการกำลังสอง (ซึ่งตัวแปรที่ไม่ทราบค่า ถูกยกกำลังสอง) จะยากกว่า เพราะอาจมีสองคำตอบ คำตอบเดียว หรือไม่มีเลยก็ได้ มีหลายเทคนิคเพื่อแก้สมการเหล่านั้น แต่ผมคงไม่ลงรายละเอียดมากนัก ดังนั้นเพื่อไม่ให้คุณคิดว่ามีเวทมนตร์ หรือกลเม็ดเด็ดพรายอะไร นี่คือนิ่งสูตรที่เอาไว้ใช้แก้สมการพวกนี้

สำหรับ $ax^2 + bx + c = 0$

$$x = \frac{-b \pm \sqrt{b^2 - 4ac}}{2a}$$

ผมขอท้าทายผู้อ่านที่สนใจลองตรวจสอบผลลัพธ์นี้ด้วยตนเองดู!

สูตร

สูตรคือวิธีแสดงความสัมพันธ์ทางคณิตศาสตร์ระหว่างปริมาณต่างๆ ด้วยพีชคณิต เช่น 1 ฟุต เท่ากับ 30.48 เซนติเมตร สามารถเขียนสิ่งนี้เป็นสูตรได้ว่า

$$c = 30.48f$$

ตัวแปร f แทนจำนวนฟุต และ c แทนจำนวนเซนติเมตร ดังนั้น หากผมทำงานในสหรัฐอเมริกา (ซึ่งยังใช้หน่วยฟุตเป็นมาตรฐานของความยาว) ผมสามารถใช้สูตรนี้เพื่อคำนวณว่า 6 ฟุตเท่ากับกี่เซนติเมตร โดยแทน f ด้วย 6

$$c = 30.48 \times 6$$

$$c = 182.88$$

นั่นคือ 6 ฟุต เท่ากับ 182.88 เซนติเมตร

ในตัวอย่างข้างต้น c คือตัวแปรหลักของสูตร หากคุณรู้ความยาวเป็นเซนติเมตรอยู่แล้ว แต่ต้องการแปลงเป็นหน่วยฟุต คุณต้องเปลี่ยนตัวแปรหลักของสูตรให้เป็น f นั่นคือต้องจัดสมการเสียใหม่ให้อยู่ในรูป $f =$ ซึ่งคล้ายกับการแก้สมการ นั่นคือ f ถูกคูณด้วย 30.48 เพื่อให้เป็น c ดังนั้นถ้านำ c ไปหารด้วย 30.48 ก็จะได้ f

$$f = c \div 30.48$$

ดังนั้นถ้าอยากรู้ว่า 182.88 เซนติเมตรเท่ากับกี่ฟุต ก็แค่หารด้วย 30.48 แล้วจะได้ว่าเท่ากับ 6 ฟุตนั่นเอง

อสมการ

โดยทั่วไปเราใช้คณิตศาสตร์เพื่อหาค่าที่แน่นอน เช่น หาค่าของ x แต่บางครั้งเราซึ่งขัดลงไปเลยไม่ได้ หรือไม่ค่อยมีประโยชน์เท่าไร และเราอยากพิจารณาช่วงของค่านั้นมากกว่า นี่คือจุดที่เราใช้สมการอย่างเช่นผมรู้ว่าในทุกมือเที่ยงวันอาทิตย์ครอบครัวผมกินมันฝรั่งอบมากกว่า 7 ลูก แต่ไม่เกิน 12 ลูก ถ้าจำนวนมันฝรั่งแทนด้วย p จะได้ว่า $p > 7$ ซึ่งหมายถึง ‘ p มากกว่า 7’ โดยผมจะมองสัญลักษณ์อสมการนี้เหมือนเป็นปากจระเข้หัวชี้ที่จะกินของที่มีค่ามากกว่า ซึ่งในกรณีนี้คือ p ผมยังเขียนแบบกลับด้านได้ว่า $7 < p$ ซึ่งแปลว่า ‘7 น้อยกว่า p ’ หรือ ‘ p มากกว่า 7’ ได้อีกด้วย ส่วนการพูดว่า ‘ไม่เกิน 12’ นั้นหมายความว่า p สามารถน้อยกว่าหรือเท่ากับ 12 ซึ่งเขียนได้เป็น $p \leq 12$ โดยขีดที่เพิ่มขึ้นมาในสัญลักษณ์บอกเราว่า p สามารถเท่ากับหรือน้อยกว่า 12 ก็ได้

ผมสามารถเขียนอสมการทั้งสองนี้พร้อมกันเพื่อบอกช่วงของค่าที่เป็นไปได้ของ p

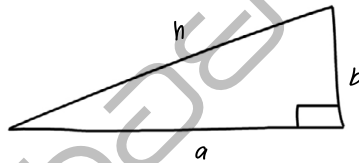
$$7 < p \leq 12$$

$$7 < p \leq 12$$

อสมการเหล่านี้บอกทุกอย่างที่ต้องรู้เกี่ยวกับจำนวนมันฝรั่งอบที่ต้องใช้
ทำมือเหียงวันอาทิตย์

ทฤษฎีบทพีทาโกรัส

ทฤษฎีบทอันโด่งดังนี้ (คุณเคยได้ยินชื่อทฤษฎีบทอื่น ๆ บ้างไหมล่ะ)
พูดถึงด้านของสามเหลี่ยมมุมฉากและความสัมพันธ์ระหว่างพวกมัน

กำลังสองของด้านที่ยาวที่สุดของสามเหลี่ยม (หรือที่เรียกว่าด้าน
ตรงข้ามมุมฉาก) จะเท่ากับผลบวกของกำลังสองของอีกสองด้านที่เหลือ
ถ้าคุณรู้ความยาวของสองด้านสั้นและต้องการรู้ความยาวด้านตรงข้าม
มุมฉาก ให้ใช้สูตรนี้

$$h = \sqrt{a^2 + b^2}$$

แต่ถ้าคุณต้องการรู้ความยาวของหนึ่งในสองด้านสั้น ให้ใช้สูตรในรูปนี้แทน

$$a = \sqrt{h^2 - b^2}$$

แจกแจงวงเล็บ

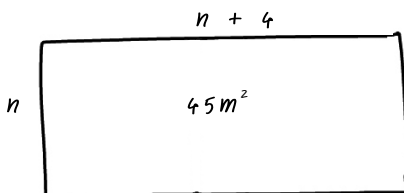
บางครั้งมีวงเล็บอยู่ในสมการด้วย ตัวอย่างเช่น ถ้ามีตัวเลขอยู่ตัวหนึ่งและบอกว่าตัวเลขนั้นคูณด้วยจำนวนที่มากกว่ามันอยู่ 4 หน่วยได้ผลลัพธ์ออกมาเป็น 45 สามารถเขียนเป็นสมการได้แบบนี้

$$n \times (n + 4) = 45$$

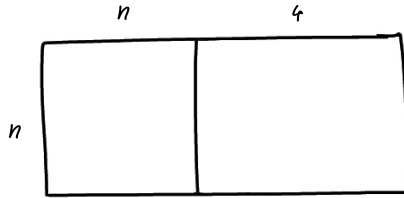
สมการนี้มักเขียนโดยละเครื่องหมายคูณเป็น

$$n(n + 4) = 45$$

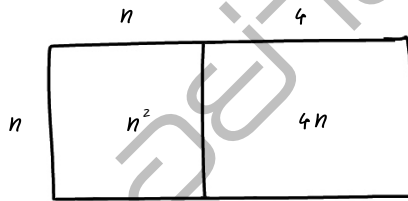
เราต้องทำอะไรบางอย่างกับวงเล็บเพื่อแก้สมการนี้ การมองเป็นสี่เหลี่ยมผืนผ้าช่วยให้เห็นภาพมากขึ้น เมื่อให้ด้านหนึ่งของสี่เหลี่ยมผืนผ้ามีความยาว n เมตร และอีกด้านยาว $n + 4$ เมตร จะมีหน้าตาแบบนี้

จากนั้นให้แบ่งด้านยาวออกเป็นสองส่วน คือส่วนที่ยาว n เมตร กับส่วนที่ยาว 4 เมตร

ถึงตรงนี้สามารถคำนวณพื้นที่ของแต่ละส่วนได้เป็น

ดังนั้นพื้นที่รวมของสี่เหลี่ยมผืนผ้าคือ $n^2 + 4n$ ซึ่งยังคงต้องเท่ากับ 45

$$n^2 + 4n = 45$$

ดูสิ ไม่มีวงเล็บแล้ว! กระบวนการนี้เรียกว่าการ‘คูณเข้าไป’ หรือ ‘แจกแจง’วงเล็บ นี่คือการกำลังสองซึ่งแก้ได้โดยใช้สูตรในหัวข้อ แก้วสมการ

ดึงตัวร่วม

การดึงตัวร่วมเป็นเทคนิคทางพีชคณิตที่เอาไว้ใช้เมื่อต้องการแก้สมการหรือจัดรูปสูตรใหม่ โดยเป็นกระบวนการตรงข้ามกับการแจกแจงวงเล็บ มาดูตัวอย่างง่ายๆ ที่เป็นตัวเลขกัน

$$4 \times 3 + 5 \times 3 = (4 + 5) \times 3$$

ถ้าคำนวณทั้งสองข้างจะได้ว่า

$$12 + 15 = 9 \times 3$$

$$27 = 27$$

ดังนั้นสมการนี้จึงเป็นจริง และยังคงเป็นจริงแม้จะเปลี่ยนเลข 3 เป็นเลขอื่นๆ นั่นคือสิ่งที่เท่าของสิ่งหนึ่งบวกเข้าเท่าของสิ่งเดียวกันย่อมเท่ากับเท่าเท่าของสิ่งนั้น ถ้าแทนคำว่า 'สิ่งหนึ่ง' ด้วยตัวแปรจะกลายเป็นพีชคณิต และจะได้แบบนี้

$$4a + 5a = (4 + 5)a$$

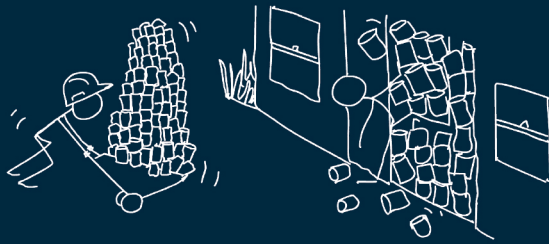
แน่นอนว่าทั้งสองข้างของสมการเท่ากับ $9a$ กระบวนการนี้เรียกว่าการดึงตัวร่วม เรายังขยายสูตรออกไปโดยแทน 4 และ 5 ด้วยตัวแปรก็ได้เช่นกัน

$$Xa + Ya = (X + Y)a$$

กระบวนการนี้มีประโยชน์มากเมื่อต้องแก้สมการที่ปรากฏตัวแปรมากกว่าหนึ่งตำแหน่ง

หวังว่าหัวข้อเหล่านี้จะช่วยเรียกความทรงจำของคุณกลับมาได้บ้าง และตอนนี้คุณน่าจะพร้อมสำหรับสถานการณ์แรกแล้ว คุณอาจไม่มั่นใจอยู่บ้าง แต่อย่าเพิ่งกังวล เราจะแก้ปัญหาในแต่ละบทอย่างละเอียดทีละขั้นตอนพร้อมคำอธิบาย และรับรองว่าไม่มีการทดสอบท้ายบท คุณอาจไม่ได้คิดถึงเรื่องพวกนี้มากนักตอนอยู่โรงเรียน แต่ในหน้าต่อไป คุณจะเห็นเองว่ามีสมการสำหรับทุกสถานการณ์จริงๆ

ตัวอย่าง

ถ้าคุณเป็นคนหนึ่งที่รู้สึกว่าคุณคือเรื่องไกลตัว
หรือฝันร้ายในวัยเรียนที่อยากจะลืมให้หมดทันทีที่จบปริญญา
หนังสือเล่มนี้อาจเปลี่ยนความคิดของคุณไปตลอดกาล

An Equation for Every Occasion ทุกสถานการณ์ชีวิตพิชิตได้ด้วยสมการ
จะพาคุณไปสำรวจโลกของคณิตศาสตร์ในมุมมองที่ไม่เหมือนใคร
ผ่านสถานการณ์ที่น่าตื่นเต้นและคาดไม่ถึง
ตั้งแต่เรื่องใกล้ตัวอย่างการวางแผนมื้ออาหารระหว่างการพิชิตทั่วโลกได้
การจัดที่นั่งโต๊ะอาหารในวันแต่งงานอันแสนจะน่าปวดหัว
การหาทางเอาตัวรอดจากเครื่องบินที่กำลังร่วงหล่นจากท้องฟ้า
ไปจนถึงภารกิจเอาตัวรอดจากผู้ติดเชื้อมอบบี้ที่หลุดเข้ามาในยานที่อยู่อาศัย

หนังสือเล่มนี้จะทำให้คุณมองเห็นโลกในมุมมองใหม่ เปลี่ยนจากผู้ที่หวาดกลัวตัวเอง
ให้กลายเป็นนักคิดที่มีเหตุผลและเป็นระบบมากขึ้น ทั้งยังรับมือกับทุกปัญหา
ได้อย่างชาญฉลาดว่องไว (เมื่อคุณหันมาฝึกใช้วิธีการนี้จนเป็นนิสัย)

คำเตือน : อาจมีผลข้างเคียงจากการอ่านในกลุ่มผู้แพ้ตัวเองและสมการ ได้แก่
ความแปลกใจและคำถามอย่างเหนือความคาดหมาย เช่น “เฮ้ย! นี่มันสนุกกว่าที่คิด”

หมวดความรู้ทั่วไป

